

1. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.

Filozofa öğrencilerinden biri sorar:

Üstat, neden sürekli bilgelik arayışındasınız? Bütün bilgilere ulaşabilecek misiniz?

Filozof: Sorgulayan bir akıl, evreni ve kendi varlığını bilmeye yönelik bir yolculuğa çıkar. Olup biten her şeyin esasını bilmek ve gerçeğe uygun olana ulaşmak ister. Bu yolculukta her adım, bilmek istenilenin kapılarını aralar. Akıl, duygular ve deneyimler bu yolda kişiye eşlik eder. Bu süreçte kişi sadece dış dünyayı anlamakla kalmaz, aynı zamanda onunla duygusal bir bağ da kurar. Sürekli bilme ve öğrenme çabası içinde olan kişi çok fazla şey bilmediğini fark eder. Yolculuğunda elde ettiği yalnızca doğruluk değeri olan veriler değil, aynı zamanda hayatı daha derinlemesine anlama yeteneğidir. Bu derin kavrayış, kişiyi bilgeliğe yaklaştırır.

a) Filozofun verdiği cevap felsefeyle ilişkili kavramlardan hangilerinin açıklamasını içermektedir? Bu kavramlardan *beş tanesini* yazınız.

-
-
-
-
-

b) Metinde açıklamaları yer alan felsefe ile ilişkili kavramları doğru kullanarak kendi felsefe tanımınızı yapınız.

2. Felsefe, insanın varlığı, evreni ve hayatı anlama çabasının bir ürünüdür. Tarih boyunca filozoflar felsefeyi farklı şekillerde tanımlamışlardır. Bazı filozoflar felsefeye varlıkla, bazıları bilgiyle, bazıları ise inançla ilgili sorular üzerinden yaklaşmışlardır. Felsefenin doğası eleştirel düşünceye, sorgulamaya ve farklı bakış açılarına dayanır. Bu çeşitlilik, felsefenin çok yönlü ve tartışmaya açık doğasını gösterir.

Metinden hareketle felsefeye ortak bir tanım yapmaya çalışmak, onun doğasına neden ters düşmektedir? Yazınız.

3. "O zaman kendi kendime dedim ki: doğrusu belki ikimizin de iyi, güzel bir şey bildiğimiz yok; ama gene ben ondan bilgimim; çünkü o hiçbir şey bilmediği hâlde bildiğini sanıyor; ben ise bilmiyorum ama bildiğimi de sanmıyorum. Demek ben ondan biraz bilgiliyim, çünkü bilmediklerimi bilirim sanmıyorum."

Platon, *Sokrates'in Savunması*

Sokrates'in Savunması'ndan alınan parçada felsefi düşüncenin hangi özellikleri görülmektedir? Gerekçeleriyle yazınız.

FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ÖZELLİKLERİ (4x3 Puan)	METİNDE GEÇTİĞİ YER (4x2 Puan)

4. Farklı görüşlere, inançlara ve yaşam tarzlarına sahip bireyler, geçmişte olduğu gibi bugün de bir arada yaşamaktadır. Ancak yanlış anlaşılımlar, ön yargılar ve iletişim eksikliği gibi nedenlerle bireyler arasında zaman zaman gerginlikler ortaya çıkabilir. Örneğin bir grup diğerinin kültürel alışkanlıklarını eleştirdiğinde, eleştirilen taraf kendini dışlanmış hissedebilir. Bu tür durumlar toplumda giderek artan bir kutuplaşma ve hoşgörüsüzlük ortamına yol açabilir.

Metinde sözü edilen toplumsal sorunların çözümünde felsefenin hangi işlevleri etkili olabilir? Gerekçelendirerek yazınız.

FELSEFİNİN İŞLEVLERİ (5x2 Puan)	GEREKÇELER (5x2 Puan)
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

5. Deniz kirliliği, dünyanın dört bir yanındaki ekosistemleri tehdit eden en büyük çevre sorunlarından biridir. Hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve bireyler bu sorunu çözmek için çeşitli adımlar atmaktadır. Plastik kirliliğiyle mücadele kapsamında pek çok ülkede tek kullanımlık plastikler yasaklanmıştır. Yapılan bazı araştırmalar, poşet yasaklarının ardından plastik atıkların azaldığını göstermiştir. O hâlde plastik yasağının bütün deniz ekosistemi üzerinde olumlu etkileri olduğu söylenebilir. Öte yandan, petrol sızıntılarına karşı geliştirilen temizlik teknolojileri “denizleri koruyor” diye tanıtılmakta ve bu teknolojilerin “hiçbir canlıya zarar vermediği” savunulmaktadır. Fakat aynı raporlarda bu teknolojilerin deniz tabanındaki hassas türlere zarar verdiği de belirtilmektedir. Bazı uzmanlara göre de bu teknolojiler kısa vadede petrol kirliliğinin yayılmasını engellese de uzun vadede bütün deniz ekosisteminde geri dönüşü zor etkiler bırakabilir. Bu teknolojilerin geliştirilmesine büyük bütçeler ayrıldığına göre denizlerin korunması için en etkili yolun bu teknolojiler olduğu açıktır. Sonuç olarak deniz kirliliğiyle mücadele için yapılan çalışmaların hem olumlu yönleri hem de tartışmalı sonuçları vardır. Denizleri korumak adına doğru politikalar geliştirmek kadar, bu uygulamaların çevresel yan etkilerini de dikkatle değerlendirmek gerekmektedir.

Aşağıdaki tabloda verilen kavramlara metin içinden birer örnek cümle bulunuz. Bu örnek cümlelerin, örnek olma gerekçelerini tabloda uygun yerlere yazınız.

KAVRAMLAR	ÖRNEK CÜMLE (4x3 Puan)	GEREKÇE (4x2 Puan)
Çelişiklik		
Görüş		
Safsata		
Tümevarım		

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1.a	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme a) Felsefenin anlamını merak eder.	Alan Becerileri SBAB13. Felsefi Sorgulama Kavramsal Beceriler (Beceriler Arası İlişkiler) KB2.4.Çözümleme KB2.8.Sorgulama KB2.10.Çıkarım Yapma KB2.14.Yorumlama
1.b	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme a) Felsefenin anlamını merak eder.	Alan Becerileri SBAB13. Felsefi Sorgulama Kavramsal Beceriler (Beceriler Arası İlişkiler) KB2.10.Çıkarım Yapma KB2.14.Yorumlama
2	FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını ve gelişim sürecini sorgulayabilme b) Felsefenin ortak bir tanımının olup olmamasına şüphe ile yaklaşır.	Alan Becerileri SBAB13. Felsefi Sorgulama Kavramsal Beceriler (Beceriler Arası İlişkiler) KB2.4.Çözümleme KB2.8.Sorgulama KB2.10.Çıkarım KB2.14.Yorumlama KB3.3.Eleştirel Düşünme
3	FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme a) Felsefi düşüncenin özellikleri üzerine derinlemesine düşünür.	Alan Becerileri SBAB13. Felsefi Sorgulama Kavramsal Beceriler (Beceriler Arası İlişkiler) KB2.4.Çözümleme KB2.8.Sorgulama KB2.10.Çıkarım Yapma KB2.14.Yorumlama KB3.3.Eleştirel Düşünme
4	FEL.10.1.2. Felsefenin özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulayabilme ç) Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini tartışır.	Alan Becerileri SBAB13. Felsefi Sorgulama Kavramsal Beceriler (Beceriler Arası İlişkiler) KB2.8.Sorgulama KB2.10.Çıkarım Yapma KB2.14.Yorumlama KB3.3.Eleştirel Düşünme
5	FEL.10.2.1. Mantık ve argümantasyonda kullanılan temel kavramları yorumlayabilme b) Mantık ve argümantasyonla ilgili kavramları örneklendirerek inceler.	Alan Becerileri SBAB14. Felsefi Muhakeme (KB2.14. Yorumlama) Kavramsal Beceriler (Beceriler Arası İlişkiler) KB2.10. Çıkarım Yapma KB3.1. Karar Verme

PUANLAMA TABLOSU						
1.a	1.b	2	3	4	5	TOPLAM
10	10	20	20	20	20	100

ÇÖZÜMLER

1. a) Doğru Cevap:

TAM CEVAP: (10 PUAN):

Her bir kavram 2 puandır.

Öğrenci; düşünme, bilgi, arayış, hakikat, hikmet, sevgi, sorgulama, merak, gerçeklik, bilgelik vb. kavramlardan beş tanesini yazdığında tam puan alacaktır.

KISMİ CEVAP: (2,4,6,8 PUAN)

Kavramlardan birini yazdığında 2 puan; kavramlardan ikisini yazdığında 4 puan; kavramlardan üçünü yazdığında 6 puan; kavramlardan dördünü yazdığında 8 puan alır.

YANLIŞ CEVAP: (0 PUAN)

Öğrenci boş, ilgisiz veya yanlış kavramlar yazdığında puan alamayacaktır.

b) Doğru Cevap:

TAM CEVAP: (10 PUAN):

Tanımın metinde açıklaması yapılan kavramlarla doğru bir şekilde yapılması durumunda 5 puan; tanımın özgün bir şekilde yapılması durumunda 5 puan verilir. Toplam 10 tam puan verilir.

Kavramlarla Tanım Örnekleri:

- Felsefe, hakikati bulmak için sürdürülen bir düşünme ve sorgulama sürecidir.
- Felsefe, merakla başlayan ve bilgelik arayışında olan bir disiplindir.
- Felsefe, insanın bilgiye duyduğu sevgiyle başlayan, hikmete ulaşma çabasıdır.

Bunlar dışında anlamlı ve tutarlı olan farklı tanımlar yazıldığında da tam puan verilir.

KISMİ CEVAP: (5 PUAN)

Tanımın metinde açıklaması yapılan kavramlarla doğru bir şekilde yapılmaması durumunda 5 puan; tanımın özgün olmaması durumunda 5 puan eksik verilir.

YANLIŞ CEVAP: (0 PUAN)

Tanımın yapılamaması, metinde açıklaması yapılan kavramların kullanılmaması veya cevabın boş olması durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru Cevap:

TAM CEVAP (20 PUAN)

Öğrencinin açıklamasında değindiği her madde için 5 puan verilecektir.

Puanlama aşağıdaki maddelere göre yapılacaktır.

- Felsefenin çok yönlü ve tartışmaya açık doğasını açıklama (5 puan)
- Filozofların farklı bakış açılarına (varlık, bilgi, inanç) değinme (5 puan)
- Felsefenin sorgulayıcı ve eleştirel yönünü vurgulama (5 puan)
- Ortak tanım yapmaya çalışmanın etkisini açıklama (5 puan)

Öğrencilerden tüm maddelerin gerçekleştiği bir açıklama yapması beklenir. Bu açıklamayı yapması durumunda 20 tam puan verilir.

Örnek Cevap:

Felsefenin ortak bir tanımını yapmaya çalışmak, onun çok yönlü ve tartışmaya açık doğasına uygun değildir. Felsefe, farklı filozoflar tarafından varlık, bilgi ve inanç gibi konular ekseninde farklı açılarla ele alınmıştır. Bu nedenle tek bir tanım, bu çeşitliliği tam olarak yansıtamaz. Ayrıca felsefenin sorgulayıcı ve eleştirel yönü sınırlanır veya tek bir bakış açısına indirgenmiş olur. Ortak bir tanım yapmaya çalışmak, felsefi düşüncenin zıt görüşleri bir arada bulundurma ve tartışma imkânını daraltmakta; felsefenin yaratıcı yapısına ters düşmektedir.

KISMİ CEVAP (5-15 PUAN)

Bu maddelerden herhangi birine değinilmemesi durumunda 5 puan; iki maddeye değinilmemesi durumunda 10 puan; üç maddeye değinilmemesi durumunda 15 puan eksik verilir.

YANLIŞ CEVAP (0 PUAN)

Bu maddelere değinilmemesi, ilişkisiz cevap verilmesi ve boş bırakılması durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru Cevap:

TAM PUAN (20 PUAN)

Cevapta verilen özellikler ve metinde geçtiği yerler gerekçeleriyle verilmişse tam puan verilir.

Sokrates'in Savunması'ndaki bu alıntıda felsefi düşüncenin şu özellikleri ön plana çıkmaktadır:

FELSEFİ DÜŞÜNCENİN ÖZELLİKLERİ (4x3 Puan)	METİNDE GEÇTİĞİ YER (4x2 Puan)
1. Sorgulama	Metnin tamamında Sokrates'in hem kendi bilgisini hem de karşısındakinin bilgisini sorguladığı görülmektedir. Bu durum, felsefi düşüncenin sorgulama özelliğini ifade eder.
2. Şüphe Duyma	"doğrusu belki ikimizin de iyi, güzel bir şey bildiğimiz yok" ifadesinde Sokrates, bilgiye dair kesinlikten uzak durduğunu ve bildiklerine şüphe ile yaklaştığını gösterir. Bu ifade, felsefi düşüncenin kesin kabulden kaçınarak bilgiye şüphe ile yaklaştığını anlatır.
3. Eleştirel Olma	"o hiçbir şey bilmediği hâlde bildiğini sanıyor" ifadesi, Sokrates'in başkalarının düşüncelerini eleştirel biçimde değerlendirme yönünü ortaya koyar.
4. Refleksif Olma (Düşünce Üzerine Düşünme)	Sokrates, kendi bilgi durumunu analiz ederek bilmediğini kabul eder. "ben ise bilmiyorum ama bildiğimi de sanmıyorum" sözü, kendi bilgisi üzerine düşünmenin bir göstergesidir. Refleksif düşünce, bireyin kendi düşünceleri ve bilgisi üzerine düşünmesini ifade eder.

KISMİ CEVAP: (3-18 PUAN)

Felsefi düşünce özelliklerinden her birini yazmaması durumunda 3 puan; her bir gerekçeyi yazmaması durumunda 2 puan eksik verilir. Öğrencinin özelliği bulmadan gerekçesini yazması uygun olmadığından gerekçeye tek başına puan verilmez.

YANLIŞ CEVAP: (0 PUAN)

Özelliklerin ve gerekçelerin yazılmaması, ilişkisiz özellik ve gerekçe yazılması veya cevabın boş olması durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru Cevap:**TAM PUAN (20 PUAN)**

İşlevlerin tamamının gerekçeleriyle yazılması durumunda tam puan verilir.

FELSEFİNİN İŞLEVLERİ (5x2 Puan)	GEREKÇELER (5x2 Puan)
Eleştirel düşünme becerisini geliştirir:	Felsefe, bireylerin ön yargılarını sorgulamalarını ve diğer bakış açılarını anlamalarını sağlar. Bu beceriye sahip bir birey, başkalarının görüşlerini daha tarafsız bir şekilde değerlendirir ve onları sadece farklı olduğu için reddetmez.
Empati yeteneğini güçlendirir:	Felsefi sorgulama, farklı bakış açılarına duyarlılığı artırır. Empatik tavır da toplumsal gerilimleri azaltarak bireylerin birbirine karşı daha anlayışlı olmasına katkıda bulunur.
Rasyonel diyalog ve tartışma kültürü oluşturur:	Felsefe, rasyonel tartışma ortamları oluşturarak kutuplaşmayı azaltır ve uzlaşmaya katkı sunar.
Bilgiye ve cehalete karşı farkındalık yaratır:	Felsefe, bireylerin kendi bilgi birikimlerinin sınırlı olduğunu ve mutlak bir doğruya sahip olmadıklarını fark etmelerini sağlar.
Hoşgörü artırır ve farklı görüşlerin bir arada bulunmasını sağlar:	Felsefe, bireylerin farklı fikirlere açık olmasına katkı sağlar. İnsanlar, birbirlerinin yaşam tarzına saygı duymayı öğrenir ve bu da daha barışçıl ve kapsayıcı bir toplumun oluşmasına katkı sağlar.

Öğrenci gerekçelendirirken bu ifadeleri ya da benzerlerini kullanması hâlinde her bir gerekçeli açıklama için 4'er puan alır.

KISMİ CEVAP: (4-16 PUAN)

Felsefenin işlevlerinden her birini yazmaması durumunda 2 puan; her bir gerekçeyi yazmaması durumunda 2 puan eksik verilir. Öğrencinin işlevi bulmadan gerekçesini yazması uygun olmadığından gerekçeye tek başına puan verilmez.

YANLIŞ CEVAP: (0 PUAN)

İşlevlere değinilmemesi, ilişkisiz cevap verilmesi ve boş bırakılması durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru Cevap:

TAM CEVAP: (20 PUAN)

Öğrenci metinde bulduğu her doğru örnek için 3 ve gerekçesi için 2 puan alır. Örnek cümlelerin ve gerekçelerin tamamını yazması durumunda tam puan alır.

KAVRAMLAR	ÖRNEK CÜMLE	GEREKÇE
Çelişiklik	Öte yandan, petrol sızıntılarına karşı geliştirilen temizlik teknolojileri “denizleri koruyor” diye tanıtılmakta ve bu teknolojilerin “hiçbir canlıya zarar vermediği” savunulmaktadır. Fakat aynı raporlarda bu teknolojilerin deniz tabanındaki hassas türlere zarar verdiği de belirtilmektedir.	Çelişiklik, bir düşüncenin kendi içinde tutarlı olmaması durumudur. Aynı raporlarda temizlik teknolojilerin “denizleri koruduğu” ve “hiçbir canlıya zarar vermediği” savunulurken bu teknolojilerin deniz tabanındaki hassas türlere zarar verdiği de belirtilmektedir. Bu iki ifade, birbiriyle doğrudan çelişmektedir.
Görüş	Bazı uzmanlara göre de bu teknolojiler kısa vadede petrol kirliliğinin yayılmasını engellese de uzun vadede deniz ekosisteminde geri dönüşü zor etkiler bırakabilir.	Görüş, insanın belli bir konudaki kişisel yargısıdır. Bu ifadede uzmanların temizlik teknolojilerine yönelik görüşü yer almaktadır.
Safsata	Bu teknolojilerin geliştirilmesine büyük bütçeler ayrıldığına göre denizlerin korunması için en etkili yolun bu teknolojiler olduğu açıktır.	Safsata, bir düşüncüyü ortaya koyarken yapılan yanlış çıkarımlardır. Bu ifadede alakasız sonuç safsatası yapılmıştır. Bir projeye büyük bütçe ayrılması, o projenin en etkili çözüm olduğu anlamına gelmez. Bütçe ve etkililik arasında doğrudan mantıksal bir bağ yoktur.
Tümevarım	Yapılan bazı araştırmalar, poşet yasaklarının ardından plastik atıkların azaldığını göstermiştir. O hâlde plastik yasağının bütün deniz ekosistemi üzerindeki olumlu etkileri olduğu söylenebilir.	Tümevarım, özelden genele doğru yapılan akıl yürütmedir. Bu ifadelerde özel gözlemlerden (Yapılan bazı araştırmaların atıkların azaldığını göstermesi) genel bir sonuca (yasağın olumlu etkileri olduğu sonucuna) varılmıştır.

KISMİ CEVAP: (3-18 PUAN)

Öğrencinin metinde bulamadığı her doğru örnek için 3 puan; gerekçesi için 2 puan eksik verilir. Öğrencinin örneği bulmadan gerekçesini yazması uygun olmadığından tek başına gerekçeye puan verilmez.

YANLIŞ CEVAP: (0 PUAN)

Örnek oluşturan cümlelerin yazılmaması, ilişkisiz cevap verilmesi ve boş bırakılması durumunda 0 puan verilir.

10. SINIF FELSEFE DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SENARYOLARINA YÖNELİK SORU ÖRNEKLERİ

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce eğitim kurumu sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolarda yer alan kazanımlardan bazılarına yönelik soru örnekleri hazırlanmıştır.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, eğitim kurumu sınıf/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

1. dönem konu soru dağılım tablolarına ulaşmak için karekodu okutunuz.

Soru çözümlerine ulaşmak için karekodu okutunuz.

Not: Soru örneklerinin kazanımları, öğretmenlerimizin kazanım ve soruları eşleştirmesi için verilmiş; bilgilendirme amaçlıdır. Yapılacak olan yazılı sınavlarda bu kazanım ifadelerine sınav kâğıtlarında yer verilmeyecektir.

1. SINAV

FELSEFE 10

Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

1. Farabi'ye göre felsefe, var olmaları bakımından varlıkların bilinmesidir.

Sartre'a göre felsefe yapmadaki amacımız, yaşamımızı ve deneyimlerimizi anlamak ve önceliklerimiz açısından değerlendirebilmektir.

Takiyettin Mengüşoğlu'na göre felsefe; bütün "var olan" şeylerin ortak olan, birleştirici olan niteliğini ortaya koymaya çalışmaktır.

Bu filozofların felsefeyi farklı şekillerde tanımlamaları hakkındaki düşüncelerinizi yazınız.

Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.

2. Bir insan bilmediği bir şeyi zihninde evirip çeviremez, düşünemez ancak üzerine düşündüğü şeyi bilir. Bu yüzden önce bir şeyi öğrenmelidir.

Bu sözde vurgulanan felsefi düşünce özelliğini açıklayınız.

Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.

3. Nermi Uygur'a göre felsefi sorular salt bilgi edinme amacıyla sorulmaz; onlar düşüncenin sınırlarını yoklayan, kesin yanıtlar aramak yerine daha derin bir anlayış peşinde olan sorulardır. Felsefe her şeyin en temeline inmek, sıradan olanı sorgulayarak onu olağanüstü hâle getirmektir. Bir felsefe sorusunun olanca ağırlığı "Nedir?" kilit taşına dayanır. Felsefece nedir, doğru kullanışların bulunup ortaya çıkarılmasına yol açan bir dürtüdür. Filozof, evreni işlediğimiz kavramların doğru kullanışları bakımından ne olduğunu belirtmek, kavram anlamlarına ilişkin doğruyu bulup göstermek zorundadır.

Bu parçadan yola çıkarak felsefi soruların özelliklerini açıklayınız.

Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.

4. Felsefi düşünce, toplumsal normları ve değerleri sorgulamakla kalmaz, aynı zamanda bu normların nasıl geliştirileceğine ve toplumsal hayatın nasıl daha anlamlı ve adil hâle getirileceğine dair bir yol gösterir. Felsefe, bireylerin ve toplumların kendi değerlerini ve amaçlarını yeniden değerlendirmelerine yardımcı olarak toplumsal değişim ve ilerleme için bir temel sağlar.

Bu parçadan yola çıkarak felsefenin toplumsal işlevlerini yorumlayınız.

Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

5. John Stuart Mill'e göre insan zihni gözlemlediği dünyadan genellemelere ulaşma eğilimindedir. Tümevarım, bu zihinsel eğilimin bir tezahürüdür ve tekil olaylardan genel ilkelere ulaşmamızı sağlar. Fakat bu süreç, yalnızca doğru gözlemlerle desteklendiğinde güvenilir sonuçlar üretir. Tümevarım, doğanın bir düzen içinde hareket ettiği varsayımına dayanır. Yani doğada belli sebeplerin belli sonuçlar doğurduğu ve bu sebep-so-nuç ilişkilerinin evrensel olduğu kabul edilir. Bu düzenlilik, insanlığın bilimi geliştirmesinde en önemli faktörlerden biridir. Ancak tümevarımın doğasında bir belirsizlik de yatar: Geçmişte her zaman doğru çıkan bir genellemenin gelecekte de doğru olacağına dair kesin bir güvence yoktur. Buna rağmen tümevarım, tüm bilimlerin temelini oluşturan en güçlü araçlardan biridir. Tümevarım doğru kullanıldığında bizi olguların ardındaki yasaları anlamaya götürür ve evrendeki düzenliliği keşfetmemize olanak tanır.

Bu parçada sözü edilen akıl yürütme türü ile ilgili problemleri bir örnek üzerinden açıklayınız.

Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

6. Descartes'a göre felsefede hakikati aramak gözlerin önüne serilmiş olanı kabul etmektense en küçük şüpheyi bile ortadan kaldırına dek her şeyi sorgulamayı gerektirir. Ancak bu şekilde sağlam ve kesin bilgiye ulaşabiliriz.

Aristoteles'e göre felsefe var olan her şeyin ilk nedenlerini ve ilkelerini araştırır. Bu arayış sadece belirli bir toplumun veya bireyin değil tüm insanlığın ortak merakına ve bilme arzusuna dayanır. Felsefi düşünce her zaman ve her yerde geçerli olan evrensel hakikatleri bulmayı amaçlar.

Kant'a göre felsefenin görevi insan aklının sınırlarını belirlemektir. Çünkü akıl kendi başına, kılavuzsuz bir yolculuğa çıktığında yanlış yollara sapabilir. Bu yüzden felsefi düşüncenin en temel özelliği eleştirel bir tavırla aklın olanaklarını ve sınırlarını sorgulamaktır.

Bu görüşlerde vurgulanan felsefi düşünce özelliklerini ilgili cümleyi de yazarak sırasıyla açıklayınız.

10. SINIF 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI KONU SORU DAĞILIM TABLOSU VE ÖRNEK SENARYOLAR

Konu soru dağılım tablosu, öğretim programında yer alan konu ve kazanımlarla ortak sınavlardaki soru dağılımlarının gösterildiği tabloyu ifade eder. Konu soru dağılım tabloları, sınavların kapsam geçerliğinin artırılması ve öğrencilerin sınavlara daha bilinçli hazırlanması için her sınavda hangi konu/kazanımdan kaç soru sorulacağı'nın önceden öğrencilere bildirildiği tablolardır. Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği'ne göre konu soru dağılım tabloları öğretim yılı başında her sınav için il sınıf/alan zümreleri ve Ölçme ve Değerlendirme Merkezi Müdürlüğü ile birlikte oluşturulacak, ardından öğrencilerle paylaşılacaktır. Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak il sınıf/alan zümrelerine yardımcı olmak üzere örnek konu soru dağılım tabloları hazırlanmıştır.

10. Sınıf Felsefe Dersi Konu Soru Dağılım Tablosu

Ünite	Kazanımlar	1. Sınav		
		İl/ilçe Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	Okul Genelinde Yapılacak Ortak Sınav	
			1. Senaryo	2. Senaryo
FELSEFEYİ TANIMA	10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.	6	1	1
	10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.	8	2	
	10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.	4	1	1
FELSEFE İLE DÜŞÜNME	10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.	2	2	1

- İl/ilçe genelinde yapılacak ortak sınavlarda çoktan seçmeli sorular üzerinden, 20 soru göz önünde bulundurularak planlama yapılmıştır.
- Okul genelinde yapılacak sınavlarda açık uçlu sorular sorulacağı göz önünde bulundurularak örnek senaryolar tabloda gösterilmiştir.

Senaryolar, okul genelinde yapılacak ortak sınavlara yönelik oluşturulabilecek farklı yazılı örneklerini ifade eder. Genel Müdürlüğümüzce il sınıf/alan zümrelerine örnek oluşturması açısından konu soru dağılım tablosunda verilen örnek senaryolara uygun yazılı kâğıdı örnekleri hazırlanmıştır. İl sınıf/alan zümreleri de verilen örnek senaryoları inceleyerek kendileri benzer tablolar hazırlayıp öğretmenlerin kullanımına sunacaklardır. Örnek senaryolardaki soruların sayı ve kurgularındaki fark, sorularda ölçülen bilişsel düzeylere göre şekillendirilmiştir.

Bilişsel düzey, öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilişsel alanda ulaşacağı hedef davranışların basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmasıyla tanımlanan düzeylerdir.

Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; ders içeriğinde öğretilen içeriğe benzer şekilde tanımlanmasını, gösterilmesini, bulunmasını, örneklendirilmesini, listelenmesini, basit bir şekilde yorumlanmasını vb. içerir.

Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular; öğretilen içeriğin yeni durumlar veya günlük yaşam durumları çerçevesinde kullanılmasını, ilişkilendirilmesini, çözümlenmesini, karşılaştırılmasını, çıkarım yapılmasını, değerlendirilmesini, yeni bakış açılarının sunulmasını vb. içerir.

Okul genelinde uygulanacak ortak sınavlar, il/alan zümreleri tarafından ilan edilen konu soru dağılım tabloları göz önünde bulundurularak açık uçlu veya açık uçlu ve kısa cevaplı sorulardan oluşacak şekilde yapılacaktır. Çoktan seçmeli, eşleştirme, doğru/yanlış gibi diğer soru türleri kesinlikle kullanılmayacaktır.

Konu soru dağılım tablolarında soru dağılımları verilen örnek senaryoların her biri, örnek yazılı kâğıdı olacak şekilde verilmiştir.

Örnek Senaryo 1	
Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
5 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 1'deki 1, 2, 3, 4 ve 5. sorular
1 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 1'deki 6. soru

1. SINAV

FELSEFE 10

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 1

Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

b) Felsefe (philosophia) terimi kapsamında geçen sevgi, arayış, bilgi, hakikat ve hikmet (bilgelik/sophia) kavramlarının felsefeyle ilişkisine değinilir.

1. Felsefe ne demektir? Kısaca açıklayınız.

Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.

b) Felsefenin sorgulama, merak etme, şüphe duyma, hayret etme, yığılımlı ilerleme, eleştirel, refleksif, rasyonel, sistemli, tutarlı ve evrensel olma özellikleri vurgulanır.

2. “Felsefi düşüncenin evrensel olması” özelliğini açıklayınız.

SENARYO 1

Kazanım: 10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.

b) Felsefenin sorgulama, merak etme, şüphe duyma, hayret etme, yığılmıllı ilerleme, eleştirel, refleksif, rasyonel, sistemli, tutarlı ve evrensel olma özellikleri vurgulanır.

3. Filozoflar felsefenin ilk ortaya çıktığı çağdan bu yana benzer sorulara farklı yanıtlar vermişlerdir. Filozofların bu farklı yanıtları, felsefi düşüncenin birbirini etkileyen ve bu etkileşimle ilerleyen bir niteliğe sahip olmasına neden olmuştur.

Açıklaması verilen felsefi düşünce özelliğini yazınız.

Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.

a) Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine değinilir.

4. Felsefe; sorduğu sorularla insanı ve bir bütün olarak toplumu dogmatik, sabit fikirlerden uzaklaştırarak özgür bir düşünme ortamı sağlar. Felsefe hayatın amacını sorgulayarak insanı ezberlerden ve belirlenmiş sınırlardan korur. Aynı zamanda felsefe; evrende bir düzen olup olmadığı, neyin güzel olduğu, adaletin nasıl sağlanabileceği gibi sorulara cevap arayan eleştirel bir söylem olarak vardır.

Buna göre felsefenin insan ve toplum hayatındaki rolünü açıklayınız.

1. SINAV

FELSEFE 10

SENARYO 1

Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

a) Görüş, argüman, önerme, tümdengelim, tümevarım, analogi, tutarlılık, çelişiklik, gerçeklik, doğruluk ve temellendirme kavramları üzerinde durulur.

5. • Araba kırmızıdır.
• Kalemı uzatır mısın?

Verilen cümlelerin önerme olup olmadığını gerekçeleri ile yazınız.

Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

a) Görüş, argüman, önerme, tümdengelim, tümevarım, analogi, tutarlılık, çelişiklik, gerçeklik, doğruluk ve temellendirme kavramları üzerinde durulur.

b) Örnek metinler verilerek bu metinlerdeki akıl yürütme biçimlerinin, tutarlı ve çelişik ifadelerin belirlenmesi sağlanır.

6. I. Öncül: Bütün çiçekler bitkidir.
II. Öncül: Bütün karanfiller çiçektir.

Numaralanmış öncüllerden hareketle ulaşılabilecek sonuç önermesini ve kullanılan akıl yürütme türünü yazınız.

Örnek Senaryo 2

Soru Sayısı	Ölçülen Bilişsel Düzey
2 soru	Basit bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 2'deki 2 ve 3. sorular
1 soru	Karmaşık bilişsel süreçleri ölçmeye yönelik sorular Senaryo 2'deki 1. soru

1. SINAV

FELSEFE 10

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

SENARYO 2

Kazanım: 10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

c) Farklı düşünürlerin (Platon, Aristoteles, el-kindî, Fârâbî, İbn Sînâ, I. Kant, K. Jaspers, Hilmi Ziya Ülken ve Takiyettin Mengüşoğlu) felsefe tanımlarına yer verilerek bu tanımların benzer ve farklı noktalarının belirtilmesi sağlanır.

- Platon'a göre felsefe, doğruya varmak ve var olanı bilmek için düşüncenin yöntemli çalışmasıdır.
- El Kindî'ye göre felsefe, insanın gücü ölçüsünde varlığın hakikatini bilmesidir.

Verilen tanımlardan hareketle size göre felsefe ne demektir? Açıklayınız.

Kazanım: 10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.

a) Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine değinilir.

- Felsefe, hem mevcut düşünce ve fikirlerin sürdürülmesi hem de yeni fikirlerin geliştirilmesiyle insanlığın evrensel düşünceler üzerinden ortaklaşmasını ve farklı fikirlerle karşılaşarak kalıplaşmış düşüncelerden uzaklaşmasını sağlar.

Bu açıklamalardan hareketle "felsefenin bireysel işlevleri" ile ilgili görüşlerinizi yazınız.

SENARYO 2

Kazanım: 10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

a) Görüş, argüman, önerme, tümdengelim, tümevarım, analogi, tutarlılık, çelişiklik, gerçeklik, doğruluk ve temellendirme kavramları üzerinde durulur.

3. Tutarlılık ve çelişiklik kavramlarını örnek vererek açıklayınız.

